

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSSR ze dne 28.09.1979, sp. zn. Czf 5/79, ECLI:CZ:NS:1979:CZF.5.1979.1

Číslo: 22/1981

Právní věta: Zákon č. 121/1975 Zb. o sociálním zabezpečení /1/ ani předpisy vydané na jeho vykonanie nestanovujú bližšie, čo treba považovať za zamestnanie vykonávané len za celkom mimoriadnych podmienok [§ 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb.]. Preto len po všestrannom objasnení toho, za akých podmienok môže pracovník vykonávať zamestnanie, možno posúdiť otázku, či pracovník toto zamestnanie vykonáva za celkom mimoriadnych podmienok. Tieto podmienky treba v každom prípade zisťovať, a to najmä v tom zmysle, či pracovník vykonáva zamestnanie za podstatne ťažších a mimoriadnych podmienok, než za akých ho vykonávajú zdraví pracovníci. Z okruhu vykonávaných zamestnaní tu nemožno vylúčiť ani zamestnanie kvalifikované. Za celkom mimoriadne podmienky v zmysle ustanovenia § 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. možno považovať aj mimoriadne vynakladané úsilie pracovníka na to, aby u neho boli vôbec vytvorené podmienky pre sústavný výkon zamestnania.

Soud: Nejvyšší soud ČSSR

Datum rozhodnutí: 28.09.1979

Spisová značka: Czf 5/79

Číslo rozhodnutí: 22

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Sociální zabezpečení

Předpisy: 121/1975 Sb. § 25

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 22/1981 sb. rozh.

Zákon č. 121/1975 Zb. o sociálním zabezpečení /1/ ani předpisy vydané na jeho vykonanie nestanovujú bližšie, čo treba považovať za zamestnanie vykonávané len za celkom mimoriadnych podmienok [§ 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb.]. Preto len po všestrannom objasnení toho, za akých podmienok môže pracovník vykonávať zamestnanie, možno posúdiť otázku, či pracovník toto zamestnanie vykonáva za celkom mimoriadnych podmienok. Tieto podmienky treba v každom prípade zisťovať, a to najmä v tom zmysle, či pracovník vykonáva zamestnanie za podstatne ťažších a mimoriadnych podmienok, než za akých ho vykonávajú zdraví pracovníci. Z okruhu vykonávaných zamestnaní tu nemožno vylúčiť ani zamestnanie kvalifikované.

Za celkom mimoriadne podmienky v zmysle ustanovenia § 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. možno považovať aj mimoriadne vynakladané úsilie pracovníka na to, aby u neho boli vôbec vytvorené podmienky pre sústavný výkon zamestnania.

(Rozsudok Najvyššieho súdu ČSSR z 28. 9. 1979, [Czf 5/79](#))

Úrad dôchodkového zabezpečenia v Bratislave rozhodnutím z 5. 4. 1976 zamietol žiadosť navrhovateľky o invalidný dôchodok s odôvodnením, že jej nevznikol nárok ani na čiastočný invalidný dôchodok, pretože podľa posudku posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia ONV v T. nie je ani čiastočne invalidná v zmysle ustanovenia § 25 ods. 4 písm. a) zákona č. 121/1975 Zb.

Krajský súd v Bratislave rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia na základe opravného prostriedku navrhovateľky zrušil, pretože podľa posudku znalca môže navrhovateľka vykonávať od 7. 1. 1977 práce úradníčky len za uľahčených podmienok. Najvyšší súd SSR na odvolanie Úradu dôchodkového zabezpečenia uznesenie súdu prvého stupňa zrušil a uložil mu, aby v ďalšom konaní odstránil rozpory v znaleckých posudkoch a posúdil vec z hľadiska ustanovenia § 25 ods. 4 písm. a) a b) zákona č. 121/1975 Zb.

Krajský súd v Bratislave po doplnení konania posudkom posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia príslušného KNV potvrdil svojím uznesením rozhodnutie Úradu dôchodkového zabezpečenia s odôvodnením, že podľa posudku tejto posudkovej komisie, ktorý sa opiera o lekárske nálezy, môže navrhovateľka vykonávať práce v administratíve, nie je plne ani čiastočne invalidná a nemá preto nárok na plný ani na čiastočný invalidný dôchodok.

Najvyšší súd SSR svojím uznesením uvedené rozhodnutie súdu prvého stupňa potvrdil s odôvodnením, že v posudku posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia KNV, ktorým bolo konanie doplnené, bol zhodnotený zdravotný stav navrhovateľky s prihliadnutím na výsledky odborných vyšetrení, posudok bol podaný po dôkladnom vyšetrení zdravotného stavu navrhovateľky a je dostatočným podkladom pre rozhodnutie súdu. Podľa názoru odvolacieho súdu tu nebol dôvod pre ďalšie dopĺňovanie konania, pretože doterajšie dôkazy hodnotili zdravotný stav navrhovateľky aj s prihliadnutím na zdravotné ťažkosti od jej detského veku. Nebola zistená taká situácia predpokladaná pri čiastočnej invalidite v zmysle ustanovenia § 25 ods. 4 zákona č. 121/1975 Zb., ktorého kritéria platia aj pre posúdenie invalidity (čiastočnej invalidity) z mladosti podľa ustanovenia § 32 ods. 1 písm. a) tohto zákona.

Najvyšší súd ČSSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor ČSSR, tak, že uvedenými uzneseniami súdov obidvoch stupňov bol porušený zákon. Tieto uznesenia boli zrušené a vec bola vrátená súdu prvého stupňa na ďalšie konanie a nové rozhodnutie.

Z odôvodnenia:

Z dôkazov vykonaných v prejednávanej veci súdmi obidvoch stupňov vyplýva, že navrhovateľka má vrodené vyklíbenie ľavého kýčelného kĺbu, ľavú dolnú končatinu skrátenu o 7 cm s atrofiou stehnového svalstva o 8 cm a s obmedzenou pohyblivosťou ľavého bedrového kĺbu, s bolestivosťou pri pohybe. Okrem toho boli zistené ďalšie choroby, vymenované v lekárskej dokumentácii a v posudkoch posudkových komisií sociálneho zabezpečenia. Vplyv týchto ochorení a celkového zdravotného stavu na pracovnú schopnosť navrhovateľky hodnotila naposledy posudková komisia sociálneho zabezpečenia KNV v posudku z 28. 9. 1977 tak, že navrhovateľka je schopná naďalej vykonávať administratívne práce a preto nie je a nebola ani v minulosti plne alebo čiastočne invalidná.

Zdravotný stav navrhovateľky bol viackrát posudzovaný od r. 1969, kedy prvýkrát požiadala o

priznanie invalidného dôchodku. Z obsahu spisu posudkovej komisie sociálneho zabezpečenia ONV v T. vyplýva, že táto komisia skúmala a hodnotila zdravotný stav navrhovateľky len z hľadiska ustanovenia § 25 ods. 3 písm. a) až c) a ods. 4 písm. a) a b) zákona č. 121/1975 Zb. a nie aj z hľadiska ustanovenia § 25 ods. 3 písm. d) tohto zákona, aj keď povaha základného onemocnenia navrhovateľky (vrodené vyklíbenie ľavého kýčelného kĺbu a jeho dôsledky a okrem toho jej ďalšie ochorenia) také posúdenie zdravotného stavu vyžadovala. Ani v súdnom konaní nebolo dokazovanie zamerané na zistenie toho, za akých podmienok navrhovateľka vykonávala prácu, aký pracovný výkon dosahuje, aké sú jej potreby a podmienky, za ktorých je schopná vykonávať svoje zamestnanie, hoci navrhovateľka vo svojich návrhoch popisovala vplyv zdravotného stavu na svoju pracovnú schopnosť, najmä z hľadiska ťažkostí jej pohybu pri niektorých pracovných úkonoch a nutnosti osobitnej úpravy miesta na sedenie pri práci. Tomuto tvrdeniu však súdy nevenovali potrebnú pozornosť a nezaoberali sa neúplnosťou posúdenia zdravotného stavu navrhovateľky posudkovými komisiami sociálneho zabezpečenia z hľadiska ustanovenia § 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb.

Toto ustanovenie vychádza z toho, že k vzniku nároku na invalidný dôchodok nemusí tu byť pracovná schopnosť pracujúceho znížená tak, že nie je schopný vykonávať akékoľvek sústavné zamestnanie alebo môže vykonávať len zamestnanie celkom neprimerané jeho skorším schopnostiam a spoločenskému významu doterajšieho povolania; postačuje však, aby sústavné zamestnanie bolo vykonávané len za celkom mimoriadnych podmienok. Z okruhu vykonávaných zamestnaní nemožno vylúčiť ani zamestnanie kvalifikované.

Zákon č. 121/1975 Zb. ani predpisy vydané na jeho vykonanie bližšie nestanovujú, čo treba považovať za „celkom mimoriadne podmienky“. Treba preto v každom jednotlivom prípade tieto okolnosti zisťovať na podklade dokazovania. Len po objasnení toho, za akých podmienok môže pracovník zamestnanie vykonávať, možno posúdiť, či ide o podmienky celkom mimoriadne. Pri skúmaní toho, či sú splnené predpoklady uvedené v ustanovení § 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. treba teda najmä skúmať, či pracujúci vykonáva zamestnanie za podstatne ťažších a mimoriadnych podmienok než za akých ho vykonávajú zdraví pracujúci. Za celkom mimoriadne podmienky možno považovať aj mimoriadne vynaložené úsilie pracovníka na to, aby boli vôbec vytvorené podmienky pre sústavný výkon zamestnania.

Doterajšie vykonávanie dôkazov v prejednávanej veci zostalo aj po doplnení neúplné. Neboli totiž vykonané dôkazy o zdravotnom stave navrhovateľky potrebné práve z hľadiska uvedeného ustanovenia § 25 ods. 3 písm. d) zákona č. 121/1975 Zb. Vzhľadom na to, že základným ochorením navrhovateľky, ktoré môže najpodstatnejšie ovplyvňovať výkon jej zamestnania, je vrodená vada kýčelného kĺbu, treba vykonať najmä dôkaz znalcom z odboru ortopédie, ktorý by posúdil, ako uvedená vada ovplyvňuje jej pracovnú schopnosť, aké podmienky na výkon zamestnania potrebuje a či výkon zamestnania je pre ňu taký namáhavý a mimoriadny, ako to navrhovateľka uvádza. Z rovnakých hľadísk treba v súvislosti s dôsledkami vplyvu uvedenej vrodenej vady navrhovateľky na pracovnú schopnosť posúdiť všestranne aj vplyv ostatných jej chorôb.

Pretože obidva zhora menované súdy rozhodli vo veci na základe neúplne zisteného stavu veci, porušili svojimi rozhodnutiami zákon v ustanoveniach § 1, § 6, § 120 ods. 1 a § 132 O. s. p. v súvislosti s ustanoveniami § 25 ods. 3 písm. d) a § 32 ods. 1 písm. a) zákona č. 121/1975 Zb.

1) v znení zákonného opatrenia č. 76/1979 Zb. a zákona č. 150/1979 Zb.